

Gemeenteraad

Vergadering van 27 mei 2025

Beleid en Uitvoering - Vergunningverlening en
T&H

2025_RAAD_00020 Ontwerpbegroting 2026 en jaarstukken 2024 Omgevingsdienst IJsselland

Auteur

Edward Kuik

Overlegd met

Dennis Eikenaar, Henk Schuitemaker

Portefeuillehouder

Melvin Smit

Samenvatting

Gelet op de verplichtingen uit de Wet gemeenschappelijke regelingen worden de raden van de deelnemende gemeenten en gedeputeerde staten van de provincie Overijssel voorafgaand aan de vaststelling van de begroting in de gelegenheid gesteld daarover een zienswijze naar voren te brengen. Het voorstel is om geen zienswijze naar voren te brengen. Ook de jaarstukken 2024 zijn door de Omgevingsdienst IJsselland aangeboden.

Beschrijving

Inleiding

Ontwerpbegroting 2026

De Omgevingsdienst IJsselland (hierna: OD) heeft de ontwerpbegroting 2026 op basis van de Wet gemeenschappelijke regeling, aan de raden en Staten van de deelnemende gemeenten en de provincie Overijssel voor het eventueel inbrengen van zienswijzen aangeboden. De ontwerpbegroting wordt op 18 september 2025 ter vaststelling als agendapunt opgenomen in de vergadering van het algemeen bestuur van de OD.

In de ontwerpbegroting wordt op hoofdlijnen aangegeven wat de OD komend jaar wil bereiken en wat daarvoor wordt gedaan, gevolgd door de kosten die daarmee gemoeid zijn. De gedetailleerde uitwerking daarvan volgt in de vorm van het uitvoeringsprogramma 2026. De OD heeft oog voor de lastige financiële situatie van gemeenten en spant zich maximaal in om beschikbaar gestelde gelden zo efficiënt mogelijk in te zetten. De belangrijkste ontwikkeling voor 2026 is het effectueren van de route naar een robuuste OD. Onder andere het Rijk, IPO en VNG hebben op basis van verschillende onderzoeken geconcludeerd dat het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in Nederland onvoldoende functioneert, met grote milieuschade als gevolg. Daarom is een proces gestart om in heel Nederland te komen tot robuuste omgevingsdiensten. Het Rijk, IPO en VNG eisen dat op 1 april 2026 alle omgevingsdiensten in Nederland robuust zijn.

Op dit moment zijn de beschikbare middelen onvoldoende om te kunnen voldoen aan het huidige wettelijk minimum uitvoeringsniveau en de landelijke robuustheidseisen die gaan gelden per 1 april 2026. Gelet op de financiële impact van deze ontwikkeling voor de gemeenten en de provincie, hecht het Algemeen Bestuur (hierna AB) veel waarde aan het volgen van een realistische route naar robuustheid. Het volledig voldoen aan de landelijke robuustheidseisen op 1 april 2026 acht het AB niet realistisch. Het AB heeft daarom gekozen voor een realistische route van drie jaar, waarmee het wettelijk minimum in 2026 en de vereiste robuustheid in 2028 behaald kan worden.

Het AB heeft op 19 december 2024 daarom besloten om:

- In te stemmen met de ontwikkelroute naar een robuuste Omgevingsdienst IJsselland met slimme allianties en daarmee te streven om de taakuitvoering en de organisatie van Omgevingsdienst IJsselland in 2028 in overeenstemming te brengen met het landelijke robuustheidsniveau.
- Het benodigde structurele budget van € 2,3 miljoen (prijspeil 2025) voor het actualiseren van vergunningen en het herstellen van de balans in de toezichtscapaciteit, te verwerken in de Kaderbrief 2026 en de Ontwerpbegroting 2026 (dit noemen we het blauwe spoor).
- Over het benodigde structurele budget van € 1 miljoen (prijspeil 2025), waarvan € 500.000 in het jaar 2027 en € 500.000 in 2028, voor het voldoen aan het landelijke robuustheidsniveau voor strafrechtelijke handhaving en bodemtoezicht, voor het instellen van een structureel innovatiebudget van 1% van de begroting en voor het ophogen van het opleidingsbudget tot 3% van de loonsom (dit noemen we het rode spoor), op korte termijn op strategisch-bestuurlijk niveau in gesprek te gaan met het Rijk om te vragen op welke wijze het Rijk gaat bijdragen aan de financiering van dit budget.
- Opdracht te geven aan de secretaris-directeur om uitvoering te geven aan de ontwikkelroute naar een robuuste Omgevingsdienst IJsselland.

Voorlopige jaarstukken 2024 en voorlopige resultaatbestemming 2024

Uit de voorlopige jaarstukken 2024 blijkt een positief rekeningresultaat van € 191.359. Voorgesteld wordt om het rekeningresultaat te bestemmen voor de kosten voortvloeiende uit de implementatie van de route naar een robuuste OD.

Gewenst resultaat

Een robuuste en goed functionerende Omgevingsdienst voor de regio IJsselland.

Argumenten

1.1 De Ontwerpbegroting 2026 definieert de belangrijkste doelstellingen en acties die Omgevingsdienst IJsselland wil realiseren in het jaar 2026.

De belangrijkste ontwikkeling die verwerkt is in de ontwerpbegroting 2026 is de route naar een robuuste Omgevingsdienst IJsselland. Daarnaast wordt beschreven wat de OD het komend jaar voor de eigenaren wil bereiken en wat de OD daarvoor gaat doen, gevolgd door de kosten die daarmee gemoeid zijn. Eén van die belangrijke taken is het beschermen en bevorderen van een veilige, gezonde en duurzame fysieke leefomgeving. Op dit moment zijn er te weinig middelen beschikbaar om de taakuitvoering op tenminste het wettelijk minimum uitvoeringsniveau te kunnen brengen en om te kunnen voldoen aan de landelijke robuustheidseisen die per 1 april 2026 gelden voor omgevingsdiensten. Voor beide is een structurele investering nodig.

De raden en Staten zijn op een aantal manieren en momenten geïnformeerd over deze ontwikkeling namelijk:

- Procesbrief toekomst Omgevingsdienst IJsselland, 18 december 2023;
- Kaderbrief 2025 Omgevingsdienst IJsselland, 19 februari 2024;
- Informatiebrief 'Route naar robuuste OD IJsselland', 14 maart 2024;

- Informatiebijeenkomst op 17 april 2024;
- Informatiebijeenkomst op 27 november 2024;
- Presentaties in meerdere gemeenteraden. In Steenwijkerland op 18 maart 2025;
- Kaderbrief 2026 Omgevingsdienst IJsselland, 10 februari 2025.

De tabellen behorende bij de financiële begroting zijn te vinden op blz. 11 en 12 van de ontwerpbegroting.

Dit betekent voor Steenwijkerland een verschil van + € 196.934 vergeleken met de vastgestelde begroting 2025. De toename zit voornamelijk in loon- en prijsindex, en kosten uit het "blauwe spoor" en vanaf 2027 ook het "rode spoor".

Voorgesteld wordt om de hogere bijdrage voor de Omgevingsdienst IJsselland van € 196.934 over 2026, € 271.655 over 2027 en € 316.170 vanaf 2028 te verwerken in de gemeentelijke begroting 2026 – 2029.

Conclusie en voorstel over ontwerpbegroting 2026

Er wordt voorgesteld om geen zienswijze op de ontwerpbegroting 2026 van de OD in te dienen. Uit de toelichting op de ontwerpbegroting is gemotiveerd aangegeven waarom de gelden nodig zijn. Indien daaraan geen gevolg wordt gegeven zal dat ten koste gaan van:

- Een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving;
- De bedrijfsvoering, doorontwikkeling en het functioneren van de OD;
- De wettelijke en de robuustheidseisen, waaraan de OD moet voldoen.

2.1 Voorlopige jaarstukken 2024 en voorlopige resultaatbestemming 2024

Uit de voorlopige jaarstukken 2024 blijkt een positief rekeningresultaat van €191.359. In 2025 maakt de OD de nodige kosten om het AB-besluit van 19 december 2024 over de route naar een robuuste Omgevingsdienst IJsselland op efficiënte wijze te implementeren. Omdat de begroting voor 2025 reeds in april 2024 is opgesteld, zijn destijds minder kosten begroot voor de implementatie van de route naar een robuuste OD dan dat er voorvloeien uit het AB-besluit van december 2024.

Voorgesteld wordt om genoemd rekeningresultaat hiervoor te bestemmen en daarmee door te schuiven naar het boekjaar 2025. Gezien de benodigde investering om te komen tot een robuuste OD, wordt voorgesteld om geen zienswijze in te dienen. Het AB zal de definitieve resultaatbestemming 2024 vaststellen op 18 september 2025. Op 26 juni 2025 zal het AB de jaarstukken definitief vaststellen en voor 15 juli 2025 naar het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties sturen.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Zonder extra middelen kunnen doelstellingen niet worden gerealiseerd en wordt niet voldaan aan wettelijke taken en het vereiste om per 1 april 2026 robuust te zijn.

De belangrijkste ontwikkeling die verwerkt is in de ontwerpbegroting 2026 is de route naar een robuuste Omgevingsdienst IJsselland. Op dit moment zijn er te weinig middelen beschikbaar om de taakuitvoering op tenminste een wettelijk minimum uitvoeringsniveau te kunnen brengen en om te kunnen voldoen aan de landelijke robuustheidseisen die gelden voor omgevingsdiensten. Voor beide is een structurele investering nodig. Het Rijk, IPO en VNG eisen dat op 1 april 2026 alle omgevingsdiensten in Nederland robuust zijn.

In juli 2024 heeft de raad een motie aangenomen waarbij de GR-en opgeroepen worden om op zoek te gaan naar potentiële ombuigingsmaatregelen met het oog op het naderende ravijnjaar. De OD heeft daarop aangegeven dat gelet op de wettelijke kaders die gelden voor de OD en het minimale uitvoeringsniveau waarop de dienst haar taken uitvoert er geen mogelijkheden zijn voor

ombuigingsmaatregelen. Daarbij geeft de OD ook aan dat een investering noodzakelijk is om de taakuitvoering op tenminste een wettelijk minimum uitvoeringsniveau te brengen.

1.2 Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voert regie op het landelijke robuustheidsproces.

Het ministerie van IenW (hierna: het ministerie) voert de regie op het proces om de OD's per 1 april 2026 robuust te krijgen. Het indienen van een zelfevaluatie, een plan van aanpak en voortgangsrapportages door de OD's vormen onderdelen van dit proces. Op basis van de door de OD aangeleverde zelfevaluatie (oktober 2023) en het plan van aanpak (april 2024) kreeg de OD een rode kleur als beoordeling. Waarmee het ministerie aangeeft dat zij het niet aannemelijk acht dat de OD per 1 april 2026 aan de gestelde robuustheidseisen zal voldoen. In december 2024 heeft de OD de eerste voortgangsrapportage aangeleverd. Op basis daarvan heeft het ministerie haar oordeel bijgesteld van rood naar oranje. Hiermee geeft het ministerie aan dat het de vraag is of de OD op 1 april 2026 aan de robuustheidseisen zal gaan voldoen. De motivering van het ministerie luidt als volgt: *"ODIJsselland geeft hoge prioriteit aan het werven van vaste medewerkers om zodoende minimaal 80% personeel in vaste dienst te krijgen. Ook zet ze met de door het AB eind 2024 vastgestelde ontwikkelroute in op het oplossen van de ontoereikende deskundigheid, zodat voldaan wordt aan de kwaliteitscriteria. Vanwege het beoogde tijdspad van drie jaar is het de vraag of de dienst op 1 april 2026 zal voldoen."*

Het ministerie geeft aan dat het met het kiezen van een tijdspad van drie jaar het er op lijkt dat de ODIJ niet aan het gestelde criterium van 1 april 2026 lijkt te gaan voldoen. Daarbij wijst zij op de wettelijke verplichting die al bestond voor het opstellen van de robuustheidscriteria en vraagt zij om bij de volgende voortgangsrapportage aan te geven hoe aan dit criterium zal worden voldaan.

Duurzaamheid en social return

Niet van toepassing.

Financiële toelichting

Voorgesteld wordt om de hogere bijdrage voor de Omgevingsdienst IJsselland tot een bedrag van € 196.934 over 2026, € 271.655 over 2027 en € 316.170 vanaf 2028 te verwerken in de perspectiefnota 2025 – 2029.

Communicatie en participatie

Niet van toepassing

Uitvoering en planning

Nadat uw raad kennis genomen heeft van de ontwerpbegroting 2026 en de voorlopige jaarstukken 2024 van de Omgevingsdienst IJsselland, zal uw besluit aan de Omgevingsdienst IJsselland meegedeeld worden.

Er zal op korte termijn een gesprek plaatsvinden tussen de directeur-generaal milieu van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en een delegatie van het AB van de OD, waaronder wethouder Smit over de bijdrage van het Rijk aan het "rode spoor" .

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

1. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2026 van de Omgevingsdienst IJsselland en hierop geen zienswijze in te dienen.

2. De hogere bijdrage voor de Omgevingsdienst IJsselland te verwerken in de perspectiefnota 2025 – 2029.
3. Kennis te nemen van de voorlopige jaarstukken 2024 van de Omgevingsdienst IJsselland.
4. Kennis te nemen van de voorlopige resultaatbestemming 2024 en hierop geen zienswijze in te dienen.